

13 iunie 2016

Dj-8 nr. 263

AVIZ

la proiectul de lege pentru abrogarea Legii nr. 121
din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității
(nr.180 din 27.04.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat mai sus în conformitate cu art. 54 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, cu Legea nr. 780/2001 privind actele legislative și expune următoarele considerente.

1. Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, fapt ce corespunde prevederilor art. 73 din Constituția Republicii Moldova și celor ale art. 47 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului.

2. Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare abrogarea Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității.

3. Conform prevederilor art. 37 alin. (2) din Legea nr. 780/2001, abrogarea actului legislativ intervine în următoarele cazuri:

a) pentru a omite dispozițiile dintr-un act legislativ care a intrat în conflict cu dispozițiile unui alt act legislativ de aceeași forță juridică sau de o forță juridică superioară;

b) pentru a evita eventualele paralelisme în legislație;

c) pentru a înlătura discrepanțele și neclaritățile;

d) pentru a degreva fondul juridic de norme desuete.

De menționat, că Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității nu vine în contradicție cu Constituția Republicii Moldova, cu legislația în vigoare și

nu întrunește nici o prevedere stipulată la art. 37 din Legea nr. 780/2001, pentru a fi abrogată.

4. Conform art. 54 alin. (1) din Constituție, în Republica Moldova, nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Iar titlurile I și II din Constituție consacră ca valori fundamentale principiul egalității de șanse și al nediscriminării, principiul egalității în drepturi. Adoptarea Legii cu privire la asigurarea egalității oferă oportunități egale pentru fiecare și nu prezintă o intenție de promovare a unei opțiuni. Beneficiile legii nominalizate vizează mai multe categorii de persoane și domenii: asigurarea egalității în drepturi pentru femei și bărbați, drepturi egale la angajarea acestora în câmpul muncii, asigurarea egalității la remunerarea muncii prestate, beneficii pentru tineri, pentru reprezentanții minorităților naționale și lingvistice, pentru persoanele cu dizabilități, cărora trebuie să le fie asigurate condiții adecvate de integrare în societate, în viața publică și în câmpul muncii, pentru persoanele în etate și pentru cele aflate sub nivelul pragului de sărăcie. La art. 50 din legea fundamentală, statul garantează protecția socială a copiilor și tinerilor, protecția copiilor bolnavi sau handicapați în vederea asigurării egalității de șanse. Așadar, legea supremă a țării conține norme privind drepturi și libertăți fundamentale privind protecția cetățenilor în diverse aspecte, inclusiv protecția cultelor religioase, a familiei, egalitatea în drepturi a bărbaților și femeilor, asigurarea drepturilor și necesităților persoanelor cu dizabilități. Normele constituționale sunt dezvoltate prin legi speciale, care prevăd mecanismele de punere a lor în aplicare. Legea nr. 121/2012 a fost adoptată în vederea protejării drepturilor fundamentale ale tuturor categoriilor de persoane, a întregii societăți.

Libertatea religioasă este garantată de Constituția Republicii Moldova și de un șir de tratate la care țara noastră este parte. Art. 1 al Legii nr.121/2012 stipulează în mod expres că prevederile legii în cauză nu se extind și nu pot fi interpretate ca limitând sau aducând atingere cultelor religioase și părților lor componente în partea ce ține de convingerile lor religioase. Legea stipulează norme pentru protejarea drepturilor fundamentale ale tuturor categoriilor de cetățeni.

Nediscriminarea persoanelor este un principiu consacrat în art. 16 din Constituție, care prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Normele constituționale, sunt consolidate cu prevederi ale tratatelor internaționale, care consolidează diverse instituții ale drepturilor omului. Astfel, conform

prevederilor art. 21 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, este interzisă discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul și orientarea sexuală. Art. 13 din Tratatul de instituire a Comunității Europene a autorizat Uniunea Europeană să elaboreze acte normative pentru combaterea discriminării pe motive de orientare sexuală.

Într-un șir de state cum ar fi: Belgia, Bulgaria, Germania, Spania, Austria, România, Slovenia, Slovacia, legislația anti-discriminare pe motiv de orientare sexuală nu vizează doar încadrarea în câmpul muncii, ci și domeniile suplimentare specificate în Directiva privind egalitatea rasială.

În alte state membre: Republica Cehă, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Țările de jos, Finlanda, Suedia și Regatul Unit, legislația anti-discriminare a fost extinsă parțial pentru a acoperi alte domenii în afara celui de încadrare în câmpul muncii.

Membră a Consiliului Europei din anul 1995, Republica Moldova a ratificat, prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298/1997, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptată la Roma în 1950. Art. 14 al Convenției stipulează, că exercitarea drepturilor și libertăților prevăzute de aceasta, trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire de rasă, sex, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

5. Adoptarea unei legi care ar combate discriminarea în Republica Moldova a fost unul dintre angajamentele asumate de țara noastră în prima fază a Planului de acțiuni pentru liberalizarea regimului de vize cu UE (martie 2011), fază care presupunea ajustarea la standardele europene a cadrului legislativ național. Astfel, conform acestei prime faze, Republica Moldova trebuia să adopte sau/și să modifice un șir de acte legislative, printre cele mai dificile și controversate acte, pe lângă cele ce țineau de reformarea organelor justiției și a celor de drept, se regăsea și Legea cu privire la combaterea discriminării, ulterior fiind redenumită în Legea cu privire la asigurarea egalității.

6. În nota informativă, autorii proiectului examinat afirmă că liberalizarea practicilor homosexuale în Republica Moldova prin adoptarea Legii nr. 121/2012, prezintă o sfidare a valorilor morale și spirituale existente în cadrul familiei tradiționale. De fapt, sintagma “ orientare sexuală ” apare la art. 7, prevederile căruia interzic *discriminarea pe bază de orientare sexuală în domeniul angajării în câmpul muncii și ocupării* neavând extindere asupra oricăror altor aspecte.

De asemenea, autorii proiectului de lege consideră că prin adoptarea legii sus-menționate a fost radicalizată societatea, afectată încrederea cetățenilor în valorile tradiționale și în biserică. Ținem să menționăm, că prin Hotărârea nr. 14 din 16.05.2016, Curtea Constituțională *a recunoscut constituțional art. 1 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității*. Autorul excepției de neconstituționalitate (sesizarea nr. 28g/2016) a pretins că dispozițiile art. 1 alin. (2) lit. c) din legea menționată mai sus, potrivit cărora prevederile legii în cauză nu se extind asupra și nu pot fi interpretate ca aducând atingere cultelor religioase și părților lor componente în partea ce ține de convingerile religioase, contravin unui șir de articole din Constituție și că această normă ar oferi imunitate cultelor religioase și reprezentanților acestora pentru acțiuni de discriminare. Curtea a subliniat, că prevederile art. 31 alin. (4) din Constituție cu referire la autonomia cultelor religioase și separarea lor, denotă caracterul laic al statului și a menționat că păstrarea atitudinii neutre față de religie a fost instituit ca principiu însăși de la fondarea statului Republica Moldova. Astfel, s-a optat pentru consacrarea neutralității religioase și promovarea principiului pluralismului ca principii constituționale. Faptul acesta denotă că principiul laicității este parte a identității constituționale a statului, care îl obligă să adopte o atitudine neutră față de funcționarea cultelor religioase, garantând astfel respectarea drepturilor fundamentale ale oricărei persoane. Curtea a accentuat asupra dreptului fiecărei persoane de a avea sau de adopta o religie sau o convingere la libera alegere a sa, de a-și schimba convingerea sau religia sau de a nu avea o convingere sau o credință. În acest sens, art. 16 alin. (2) din Constituție dispune că toți cetățenii statului sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, *religie*, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Curtea a menționat, că normele constituționale nu permit aplicarea unui tratament discriminatoriu față de religie sau convingeri. Totodată, Curtea a reținut, că deși art. 31 din Constituție prevede separarea statului de cultele religioase și proclamă autonomia acestora, totuși exercitarea dreptului la libertatea de manifestare a convingerilor religioase sau a credinței trebuie să respecte siguranța și ordinea publică, precum și drepturile și libertățile altor persoane. Astfel, dreptul de a avea o convingere protejează forul interior al persoanei, și nu manifestarea exterioară a convingerilor sale. Curtea a reținut că în timp ce prevederile contestate se referă la cultele religioase și la părțile componente ale acestora în partea ce ține de convingerile religioase, *acestea nu sunt contrare normelor constituționale*.

În aceste condiții, recomandăm autorilor reevaluarea oportunității de promovare a prezentului proiect de lege. De menționat, că abrogarea Legii nr.

121/2012, fără înlocuirea cu alte norme juridice, va crea un vacuum de reglementare deja instituționalizat, fapt ce va genera atingerea normelor constituționale dezvoltate prin această lege. Or, lipsa de reglementări este asimilată cu violarea normelor constituționale.

Șef Direcție generală

Ion CREANGĂ